

ICALT LESOBSERVATIEFORMULIER
voor het evalueren van het pedagogisch didactisch handelen van leraren
(versie 3.0)

Informatie over de school	
Schoolnaam	
BRIN-nummer (00XX)	
Vestigingsnaam	
Vestigingsnummer (00XX00)	
Informatie over de docent en de klas waarin geobserveerd wordt	
Datum observatie (dd-mm-jjjj)	..... - ..... - .....
Naam en geslacht docent	☐ Man ☐ Vrouw
Vak	
Tijdstip observatie	☐ begin van de ochtend (voor 10 uur) ☐ begin van de middag (12-14 uur) ☐ einde van de ochtend (10-12 uur) ☐ einde van de middag (na 14 uur)
Naam klas en leerjaar	Klas: _____ Leerjaar: _____
Combinatieklas	☐ ja ☐ nee <i>(in volgende vraag alleen het laagste opleidingsniveau invullen)</i>
Laagste opleidingsniveau in de klas	☐ bao ☐ PrO ☐ bb ☐ kb ☐ gl ☐ tl ☐ havo ☐ vwo ☐ mbo
Hoogste opleidingsniveau in de klas	☐ bao ☐ PrO ☐ bb ☐ kb ☐ gl ☐ tl ☐ havo ☐ vwo ☐ mbo
Aantal leerlingen in de klas tijdens de observatie	..... <i>(waarvan ..... met LWOO/rugzakje)</i>
Is er tijdens de les een tweede persoon aanwezig persoon die onderwijskundige taken uitvoert	☐ ja ☐ nee <i>(sla de volgende vraag over)</i>
Welk deel van de les is deze persoon aanwezig	☐ 0-25 % van de les ☐ 50-75 % van de les ☐ 25-50 % van de les ☐ 75-100% van de les
Welke van de volgende beschrijvingen past bij het prestatieniveau van de leerlingen binnen deze klas	☐ de meerderheid van de leerlingen presteert hoog ☐ de meerderheid van de leerlingen presteert gemiddeld ☐ de meerderheid van de leerlingen presteert laag ☐ in deze klas zijn de prestaties ongeveer gelijk verdeeld
Kies de beschrijving die de sociaaleconomische status (SES) van de leerlingen in deze klas het beste weergeeft	☐ de meerderheid heeft een hoge SES ☐ de meerderheid heeft een gemiddelde SES ☐ de meerderheid heeft een lage SES ☐ in deze klas is de SES ongeveer gelijk verdeeld
Informatie over de observator	
Naam en geslacht observator	☐ Man ☐ Vrouw
Heeft u de ICALT observatie training gevolgd?	☐ ja ☐ nee
Heeft u een lesbevoegdheid?	☐ ja ☐ nee <i>(sla de volgende vraag over)</i>
Betreft dit een bevoegdheid in het geobserveerde vak?	☐ ja ☐ nee
Aantal ervaringsjaren als docent in het VO <i>(excl. periodes van ziekte, andere functies, etc)</i>	☐ minder dan 3 jaar ☐ 6 tot 15 jaar ☐ 3 tot 5 jaar ☐ meer dan 15 jaar
Bent u werkzaam op deze school?	☐ ja ☐ nee
Heeft u een leidinggevende functie? <i>(rector, conrector, teamleider)</i>	☐ ja ☐ nee
Heeft u een coachende functie? <i>(schoolopleider, coach, vakcoach)</i>	☐ ja ☐ nee

NOTITIES VOOR EIGEN GEBRUIK

<p>Veilig en stimulerend leerklimaat</p>	<p>Efficiënte lesorganisatie</p>
<p>Duidelijke en gestructureerde instructie</p>	<p>Intensieve en activerende les</p>
<p>Afstemmen op verschillen</p>	<p>Leerstrategieën aanleren</p>
<p>Overige opmerkingen:</p>	
<p>Opmerking voor onderzoekers:</p>	

Niveau Omcirkel s.v.p. het gewenste antwoord: 1 = overwegend zwak 3 = meer sterk dan zwak
2 = meer zwak dan sterk 4 = overwegend sterk

Gezien Omcirkel s.v.p. het gewenste antwoord: 0 = nee, dat heb ik niet waargenomen
1 = ja, dat heb ik waargenomen

Indicator: De leraar ...	Niveau	Voorbeelden van goede praktijk: De leraar ...	Gezien	
Veilig en stimulerend leerklimaat	1	...toont in gedrag en taalgebruik respect voor leerlingen	0 1	
		...laat leerlingen uitspreken	0 1	
		...luistert naar wat leerlingen te zeggen hebben	0 1	
		...maakt geen rolbevestigende opmerkingen	0 1	
2	1 2 3 4	...zorgt voor een ontspannen sfeer	0 1	
		...spreekt de leerlingen op een positieve manier aan	0 1	
		...reageert met humor en stimuleert humor	0 1	
		...accepteert dat leerlingen fouten maken	0 1	
3	1 2 3 4	...straalt warmte en empathie uit naar alle leerlingen in de klas	0 1	
		...koppelt op een positieve wijze terug op vragen/ opmerkingen van leerlingen	0 1	
		...geeft leerlingen complimenten over hun werk	0 1	
		...honoreert de bijdragen van leerlingen	0 1	
4	1 2 3 4	...stimuleert leerlingen naar elkaar te luisteren	0 1	
		...treedt op wanneer er om leerlingen wordt gelachen	0 1	
		...houdt rekening met (culturele) verschillen en eigenaardigheden	0 1	
		...bevordert de onderlinge solidariteit onder leerlingen	0 1	
Efficiënte lesorganisatie	5	...zorgt voor een ordelijk verloop van de les	0 1	
		Het in- en uitgaan van de klas verloopt ordelijk	0 1	
		...treedt tijdig en passend op bij ordeverstoringen	0 1	
		...waakt over afgesproken omgangsvormen en regels	0 1	
	6	1 2 3 4	...zorgt dat alle leerlingen tot het eind van de les betrokken zijn bij de leeractiviteiten	0 1
			...zorgt dat leerlingen weten wat ze moeten doen als ze hulp nodig hebben bij hun werk en wanneer ze hulp kunnen vragen	0 1
			...zorgt dat leerlingen weten wat ze moeten doen als ze hun werk klaar hebben	0 1
			...controleert of leerlingen hebben begrepen wat ze moeten doen	0 1
	7	1 2 3 4	...geeft feedback op het sociaal functioneren bij de uitgevoerde taak	0 1
			...maakt duidelijk welke materialen kunnen worden gebruikt	0 1
	8	1 2 3 4	De lesmaterialen liggen klaar	0 1
			De lesmaterialen zijn afgestemd op het niveau en ontwikkeling van leerlingen	0 1
Duidelijke en gestructureerde instructie	9	...gebruikt de leertijd efficiënt	0 1	
		... begint de les op tijd	0 1	
		...laat geen tijd verloren gaan aan begin, tijdens of het einde van de les	0 1	
		...laat geen 'dode' momenten ontstaan	0 1	
	10	1 2 3 4	...laat de leerlingen niet wachten	0 1
			...activeert de voorkennis van de leerlingen	0 1
			...legt uit in opeenvolgende stappen	0 1
			...stelt vragen die door leerlingen worden begrepen	0 1
	11	1 2 3 4	...vat van tijd tot tijd de leerstof samen	0 1
			...maakt helder of een antwoord goed is of niet	0 1
			...maakt helder waarom een antwoord goed is of niet	0 1
			...geeft feedback op de wijze waarop leerlingen tot hun antwoord komen	0 1
12	1 2 3 4	...geeft opdrachten die leerlingen aanzetten tot actieve deelname	0 1	
		...stelt vragen die aanzetten tot nadenken	0 1	
		...zorgt ervoor dat leerlingen goed luisteren en/of doorwerken	0 1	
		...wacht na een vraag voldoende lang om leerlingen te laten nadenken	0 1	
13	1 2 3 4	...geeft ook leerlingen de beurt die niet hun hand opsteken	0 1	
		...stelt vragen die tot nadenken stemmen	0 1	
		...controleert regelmatig of leerlingen begrijpen waar de les over gaat	0 1	
		...prijst leerlingen die hun best doen	0 1	
14	1 2 3 4	...maakt duidelijk dat alle leerlingen hun best moeten doen	0 1	
		...uit positieve verwachtingen over wat leerlingen gaan doen	0 1	
		De les is duidelijk opgebouwd in onderdelen met duidelijke overgangen	0 1	
		De les bevat een logische opbouw van eenvoudig naar complex	0 1	
15	1 2 3 4	De opdrachten hangen samen met wat tijdens de instructie is aangeboden	0 1	
		De les heeft een goede afwisseling van instructie, begeleid oefenen, verwerking en dergelijke	0 1	
		...zorgt dat elke leerling weet wat hij/zij moet doen	0 1	
	...geeft duidelijke uitleg van het gebruik van didactische hulpmiddelen en opdrachten	0 1		
	...maakt de samenhang duidelijk tussen de lesdoelen en de opdrachten	0 1		
	...zegt welke materialen en hulpmiddelen gebruikt kunnen worden	0 1		

Indicator: De leraar ...		Niveau	Voorbeelden van goede praktijk: De leraar ...	Gezien	
Intensieve en activerende les	16 ...hanteert werkvormen die leerlingen activeren	1 2 3 4	...maakt gebruik van gespreks- en discussievormen ...zorgt voor geleide (in)oefening ...laat leerlingen in groepen werken ...maakt gebruik van ICT ...gebruikt een variëteit aan instructiestrategieën ...varieert opdrachten ...varieert lesmaterialen ...gebruikt in de les materialen en voorbeelden uit het dagelijks leven ...stelt veel vragen	0 1 0 1 0 1 0 1 0 1 0 1 0 1 0 1	
	17 ...stimuleert het zelfvertrouwen van zwakke leerlingen	1 2 3 4	...geeft op een positieve wijze feedback op vragen van zwakke leerlingen ...uit bij zwakke leerlingen positieve verwachtingen over wat ze gaan doen ...geeft zwakke leerlingen complimenten over hun werk ...honoreert de bijdragen van zwakke leerlingen	0 1 0 1 0 1 0 1	
	18 ...stimuleert leerlingen om over oplossingen na te denken	1 2 3 4	...geeft de leerlingen aanwijzingen voor de oplossing ...leert de leerlingen oplossings- en zoekstrategieën aan ...leert leerlingen bronnen te raadplegen ...biedt leerlingen checklists voor het oplossen van problemen	0 1 0 1 0 1 0 1	
	19 ...stelt vragen die leerlingen tot denken aanzetten	1 2 3 4	...wacht lang genoeg om alle leerlingen de kans te geven een antwoord te geven ...moedigt leerlingen aan, elkaar vragen te stellen en dingen uit te leggen ...vraagt leerlingen de verschillende stappen van hun strategie uit te leggen ...checkt regelmatig of de uitleg begrepen is ...stelt vragen die leerlingen aan het denken zetten en feedback uitlokken ...controleert regelmatig of leerlingen begrijpen waar de les over gaat	0 1 0 1 0 1 0 1 0 1 0 1	
	20 ...laat leerlingen hardop denken	1 2 3 4	...geeft leerlingen de gelegenheid hardop oplossingen te bedenken ...vraagt leerlingen oplossingen te verbaliseren	0 1 0 1	
	21 ...zorgt voor interactieve instructie	1 2 3 4	...bevordert de onderlinge interactie tussen leerlingen ...bevordert de interactie tussen de leraar en de leerlingen	0 1 0 1	
	22 ...verduidelijkt bij de aanvang van de les de lesdoelen	1 2 3 4	...informeert de leerlingen bij de aanvang van de les over de lesdoelen ...maakt duidelijk wat het doel van de opdrachten is en maakt duidelijk wat de leerlingen ervan zullen leren	0 1 0 1	
	Afstemmen op verschillen	23 ...gaat na of de lesdoelen werden bereikt	1 2 3 4	...gaat na of de doelen van de les zijn bereikt ...gaat na wat de prestaties van de leerlingen zijn	0 1 0 1
		24 ...biedt zwakke leerlingen extra leer- en instructietijd	1 2 3 4	...geeft zwakke leerlingen extra leertijd ...geeft zwakke leerlingen extra instructietijd ...geeft zwakke leerlingen extra oefeningen ...geeft zwakke leerlingen 'voor'- of 'na'-instructie	0 1 0 1 0 1 0 1
		25 ...stemt de instructie af op relevante verschillen tussen leerlingen	1 2 3 4	...zet leerlingen die minder instructie nodig hebben (alvast) aan het werk ...geeft aanvullende instructie aan groepjes of individuele leerlingen ...richt zich niet alleen op de middenmoot	0 1 0 1 0 1
26 ...stemt de verwerking van de leerstof af op relevante verschillen tussen leerlingen		1 2 3 4	...maakt tussen leerlingen verschil in de omvang van opdrachten ...geeft niet alle leerlingen dezelfde tijd voor de opdracht ...laat sommige leerlingen gebruik maken van hulpmaterialen	0 1 0 1 0 1	
Leerstrategieën aanleren	27 ...leert leerlingen hoe zij complexe problemen kunnen vereenvoudigen	1 2 3 4	...leert leerlingen problemen te vereenvoudigen ...leert leerlingen hoe complexe problemen terug te brengen naar eenvoudige problemen ...leert leerlingen complexe problemen te ordenen	0 1 0 1 0 1	
	28 ...stimuleert het gebruik van controle activiteiten	1 2 3 4	...geeft aandacht aan anticiperend lezen ...laat oplossingen relateren aan de context van het probleem ...stimuleert het gebruik van alternatieve oplossingen	0 1 0 1 0 1	
	29 ...leert leerlingen oplossingen te checken	1 2 3 4	...leert leerlingen uitkomsten te schatten ...leert leerlingen uitkomsten te voorspellen ...leert leerlingen uitkomsten te relateren aan de praktische context	0 1 0 1 0 1	
	30 ...bevordert het toepassen van het geleerde	1 2 3 4	...bevordert het bewust toepassen van het geleerde in andere leergebieden ...vertelt leerlingen hoe oplossingen in andere situaties gebruikt kunnen worden ...relateert problemen aan eerder opgeloste problemen	0 1 0 1 0 1	
	31 ...moedigt kritisch denken van leerlingen aan	1 2 3 4	...vraagt leerlingen redenen te geven voor het optreden van gebeurtenissen ...vraagt leerlingen naar hun mening ...vraagt leerlingen na te denken over gegeven oplossingen of antwoorden ...vraagt leerlingen eigen voorbeelden te geven	0 1 0 1 0 1 0 1	
	32 ...vraagt leerlingen na te denken over strategieën bij de aanpak	1 2 3 4	...vraagt leerlingen de stappen van de gebruikte strategie uit te leggen ...geeft expliciet uitleg van mogelijke (oplossings-) strategieën ...vraagt leerlingen voor- en nadelen van strategieën uit te leggen	0 1 0 1 0 1	
Indicator: De leerlingen ...		Niveau	Voorbeelden van goede praktijk: Leerlingen ...	Gezien	
Betrokkenheid van leerlingen	33 ...zijn betrokken bij de les	1 2 3 4	...letten op tijdens de instructie ...nemen actief deel aan leergesprekken en discussies ...stellen vragen	0 1 0 1 0 1	
	34 ...tonen zich geïnteresseerd	1 2 3 4	...luisteren actief bij de instructie ...vragen geïnteresseerd door	0 1 0 1	
	35 ...zijn actief op leren gericht	1 2 3 4	...vragen dieper door ...geven blijk van verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces ...werken zelfstandig ...nemen zelf initiatieven ...gebruiken hun tijd efficiënt	0 1 0 1 0 1 0 1 0 1	